

Göçmenlerin sosyal hakları

(29 Ekim 2015)

İşbu bilgi notunda, göçmenlerin sosyal haklarına ilişkin aşağıdaki konulara değinilmektedir:

- İş piyasasına giriş(I);
- Sosyal faydalar (II);
- Çocukların eğitiminin sağlanması (III).

I. Göçmenlerin çalışma hakkına ilişkin

Mülteci statüsüne sahip göçmenler ve Fransa'da sığınma başvurusunda bulunmak isteyen göçmenler arasındaki farklara değinmek gerekmektedir.

a) Mülteciler

Yabancıların Giriş ve İkamet Kanunu ve Sığınma Hakkına ilişkin Kanunun L. 711-1 maddesi (*Code de l'entrée et du séjour des étrangers et du droit d'asile (CESEDA)*) mültecileri aşağıdaki şekilde tanımlamaktadır:

« Mülteci statüsü özgürlüğü için mücadele ettiği için zulme uğrayan kişiler, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'nin (UNHCR) 6 ve 7. maddelerini (Birleşmiş Milletler Genel Kurul'u tarafından 14 Aralık 1950 tarihine kabul edildiği şekilde) kapsayan durumlardaki kişiler, veya 28 Temmuz 1951 tarihli Cenevre Anlaşması'nın 1. Maddesinin mülteci statüsünün tanımlamasının kapsamına dahil olan tüm kişileri kapsamaktadır. İş bu kişiler yukarıda bahsi geçen Cenevre Anlaşması uyarınca mülteci olarak ilgili mevzuatın korumasına dahildir. »

Mülteci statüsü Mültecilerin Korunmasına İlişkin Fransız Makamı (OFPRA) tarafından verildikten sonra, mülteciler Fransa'daki ilgili makama oturma izin belgesi için (CESEDA'nın R 314-2 maddesi uyarınca tüm dokümanları vererek) başvuruda bulunabilirler.

Oturma izni için yapılan başvurudan itibaren sekiz gün içerisinde, mülteciye oturma izni başvurusunun yapıldığını gösteren (*récépissé de la demande de titre de séjour*) bir belge verilir. İşbu belge üç aylık bir oturma iznidir ve yenilenmesi mümkündür.

İşbu belge aynı zamanda mültecinin Fransa'da çalışmasına izin vermektedir; nitekim, CESEDA'nın R. 742-5 maddesi uyarınca işbu belge « *sahibine dilediği mesleki faaliyeti yapma hakkını tanımaktadır* ».

Mülteci (otomatik olarak, kanun uyarınca) yenilenmesi mümkün olan 10 yıllık oturma izin belgesi alır. Böylece Fransa'da işbu belge ile diledikleri mesleki faaliyeti gerçekleştirebilirler.

b) İltica başvurusunda bulunan kişiler

Ancak Fransa'da sığınma hakkı için başvuran kişiler ve mülteci statüsüne sahip olmayan kişiler için durum daha karışıktır.

İlgili makam nezdinde yapılan tüm idari işlemlerden sonra iltica hakkını almak için beklerken, iltica başvurusunda bulunan kişiye bir belge verilir (*récépissé de demande d'asile*) ve bu belge geçici bir oturma izni teşkil eder (APS). İşbu belge iltica başvurusunda bulunan kişiye Fransa'da çalışma hakkı tanımaz.

Ancak, iltica başvurusunda bulunan kişinin sebep vermediği nedenlerden dolayı eğer OFPRA başvuruya ilişkin kararını dokuz ay içerisinde (önceden bu süre 12 hafta ile sınırlıydı) vermediyse, o zaman iş çalışma izni verilir.

Ancak ilgili işveren işçi için İşletme, Rekabet, Tüketici İşleri Çalışma ve İstihdam Bölge Müdürlüğü'ne (*Direction régionale des entreprises, de la concurrence, de la consommation, du travail et de l'emploi* (DIRECCTE)) geçici çalışma izni almak için başvurmak zorundadır.

II. Göçmenlerin sosyal hakları

Fransa'ya gelir gelmez ve herhangi bir hukuksal statüye başvurmadan önce bile göçmenler acil yardım için (*soins d'urgence*) bazı hastanelerde ve tip merkezlerinde tedavi görebilirler.

Göçmenler ilgili idari işlemlere başlattıktan sonra (ve bu ilgili makamdan alınan belge ile kanıtlanabilir) asgari uc aylık oturma izni kriterine tabi olmadan Sosyal Güvenlik Kanunu'nun (*Code de la sécurité sociale*) R. 380-1 maddesi uyarınca evrensel sağlık güvencesinden (*couverture maladie universelle (CMU)*) yararlanabilirler. CMU'dan faydalanabilmek için sağlık güvencesinden sorumlu en yakın devlet dairesine başvuru yapmaları gerekmektedir.

Buna ek olarak, iltica başvurusunda bulunan kişiler aynı zamanda Geçici Bekleme Ödeneği (*allocation temporaire d'attente (ATA)*) için başvuruda bulunabilirler. Söz konusu ödenek sadece OFPRA nezdinde yapılan iltica başvurusunun soruşturma süreci devam ederken verilir (iltica başvurusunda bulunan kişinin durumuna ilişkin her ay kontrol yapılır).

Geçici ödeneğin yapılması belirli şartlara bağlıdır:

- İltica başvurusunda bulunan kişi aylık gelirinin Kazanılan Gelir Endeksi'nden (*revenu de solidarité active (RSA)*) düşük olduğunu kanıtlaması gerekmektedir;
- İltica başvurusunda bulunan kişi sığınma merkezinde (*centre d'accueil pour demandeurs d'asile (CADA)*) kalmıyor olması gerekmektedir ve aynı zamanda sığınma merkezinde kalma teklifini ret etmemiş olması gerekmektedir.

Mülteci statüsü verildikten sonra, söz konusu kişi CMU'ya bağlı olmaya devam eder ve bu sebepten dolayı da yeni statülerine ilişkin CPAM'i yeni statüleri konusunda bilgilendirmek zorundadır.

İltica başvurusunda bulunan kişiler:

- Sosyal güvenceden aile yardımları (örneğin aile ödenekleri (*allocations familiales*) CPAM'den ve/veya Aile Ödenek İdaresi'nden *caisse d'allocations familiales (CAF)*) (ilgili Fransız departmanı (*département*));
- ve Kazanç Gelir Ödeneği'ni (*RSA*)

talep etme hakkına sahiptir.

Göçmenler iş sahibi olduktan hemen sonra durumlarına ilişkin değişikliği CPAM'e normal sosyal güvence sisteminden faydalanabilmek için bildirmek zorundadırlar.

Son olarak, ilgili idari makamlar (istihdam merkezleri (*Pôle Emploi*), CPAM) mültecinin hak kazandığı ödenekleri ödememesi halinde, mültecinin adli başvuru yolu tam olarak belli değildir.

Dolayısıyla, öyle bir durumda tavsiye edilen belli bir şikâyet prosedürünü izlemek (örneğin, CPAM'in ödenekleri ödemeyi ret etmesi halinde temyiz idaresine (*commission de recours amiable*) başvurmak gerekmektedir) ve sosyal güvence kurum mahkemesine başvuru yapmak gerekebilir (*tribunal des affaires de sécurité sociale*)).

III. Göçmenlerin çocuklarının eğitim hakları

Öncelikle göçmenlerin Yeni Gelenlerin ve Seyahat Edenlerin Çocuk Eğitim Merkezleri (*centres académiques pour la scolarisation des enfants allophones nouvellement arrivés et des enfants issus de familles itinérantes et de voyageurs* (Casnav)) ile irtibata geçmelerini öneriyoruz.

Küçük çocuklara ilişkin, spesifik kuralların bulunmaması sebebiyle, Eğitim Kanun (*code de l'éducation*) hükümlerinin geçerliği olduğu kanaatindeyiz.

Dolayısıyla, bir göçmenin çocuğunun 3 yaşına gelmesi halinde yuvaya gidebilir (Belediye'de (*mairie*) kayıt yapılarak) ve 6 ile 16 yaş arasındaki tüm çocuklar okula gitme mecburiyetindedir (direk okula kayıt yaparak).

***